

# KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakoga 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 150 din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Poštno-ček. rač. št. 17.785. Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Frau Badesček, Kočevje. — Tiska tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

## Kočevsko z gospodarske plati

Življenje močnega se v svojem naglem razvoju preokrene v težko gmoto, ki je sama sebi v breme. Zato so majhni organizmi veliko bolj žilavi in gibčni, če v vseh njihovih delih pólje življenje iz središča in se spet navrača vanj. V to pa so potrebna prometna sredstva, ki kakor ožilje dovajajo sveže tokove do najbolj zapuščenih krajev v obodju. Zlasti gospodarsko življenje je izredno pestro glede na razna področja in sestavine naroda.

V tem oziru se je glede kočevskega ozemlja zelo hudo grešilo od našega osvobojenja sem. Šlo je za to, da se podvežejo arterije in uničijo živi sokovi, ki so še skoraj nedotaknjeni na Kočevskem.

Polagoma se je uveljavljala precej drzna misel, da se ta posili-jezikovni „otok“ kar moči usami in gospodarsko in socialno zavre v razvoju, češ tuj svet naj sam v sebi zamre. Primer. Železniška zveza Slovenije z morjem je po zrelem vsestranskem predudarku našla najpovoljnejšo rešitev v podaljšku kočevske proge. Toda neke sile so že odobreni načrt potisnile v arhiv prometnega ministrstva, kjer prhni že celih deset let in je medtem že v delu manj ugodna zveza iz Črnomlja na Vrbovsko. Nihče pa, ki more, se ne zgane, da bi tudi kočevski načrt otel prahu. Skoraj v istem času pa sta bili okleščeni od kočevskega ozemlja tudi dve čisto slovenski občini Osilnica in Draga in proti volji prebivalstva vključeni v savsko banovino. Gimnazijo v Kočevju so že kar kratko in malo hoteli odpraviti in migotala je tudi že misel, vsa upravna in sodna oblastva premestiti v Ribnico. Kako naivna je in škodljiva taka misel, se vidi že v tem, da je to vprav že lja tujcev!

Ko se je pojavila namera, zgraditi veliko avtocesto od meje čez Maribor in Ljubljano po kočevskem ozemlju na Sušak in ob obali Jadranskega morja, je dr. inž. Črtomir Nagode v reviji „Tehnika in gospodarstvo“ objavil razpravo, kjer pobija to misel iz — nacionalnih razlogov. Taki teoretičarji pozabljajo, da je zdravo in v vseh delih živo telo odporno proti vsem boleznim, pač pa se v odmrle dele najlaže zakote bacili tujine. Vprav v tem je pravo življenje, da v najbolj napadene dele pošljamo največ svežih sokov svojega srca. Kolikor je nam znano, g. dr. inž. Nagode menda doslej še ni napisal nobene razprave, ki ji ne bi iskal pobud in navdihov izven okvira slovenskih koristi. Tudi tokrat mu je „kočevski jezikovni otok“ kamen spotike. In našel se je tudi narodnoobrambni listič „Mrtva Straža“, ki pravi, da je sušaško-jadranska cesta nepotrebna, češ da bi koristila le tujini, „čeni ne mislimo na to, da gre skozi Kočevsko“.

Življenje dajte, ne pa mrliške sveče!

Ne moremo dovolj obsoditi taka napačna mnenja, ki si nemoteno delajo pot med odločilne činitele in uničujejo najlepše predele slovenske zemlje ter s tem škodujejo narodnim in državnim interesom! In zakaj? Samo zato, ker se vse premalo upošteva dejansko stanje in naravna stvarnost na tem ozemlju!

V „Vestniku Prosvetnih zvez“ objavlja neki g. dr. Plaznik osnutek predavanja, kjer stoji črno na belem, da je na „kočevskem jezikovnem otoku“ kar 100.000 Nemcev! Zopet in zopet odločno zavračamo neresnično in nesmiselno trditev, češ da je Kočevsko kak „jezikovni otok“! Prenehajte že vendar s temi absurdnostmi! Kočevsko je del Slovenije, kakor je n. pr. Prlekija ali Slovenska krajina, nikakor pa ne jezikovni otok! Radi priznamo, da je glede števila Nemcev le tiskovna pomota, ki je pa za nepoznavalce razmer usodna. Kadar se omenja število Nemcev, je nujno treba dodati: in ponemčencev, zakaj pravih „čistokrvnih“ Nemcev je bore malo. V polnem življenju slovenstva bo odpadniški živelj spet našel svoj dom.

Prometne zveze na Kočevskem so skrajno slabe. Gozdovi se ne ukoriščajo ali vsaj ne na način, ki bi dajal dovolj zaslужka, naporov in žuljev vrednega. To pa zaradi tega, ker je slabo poskrbljeno za železniško in cestno zvezo za izvoz k morju. Cela naselja so zapuščena, polja pa neobdelana, ker manjka pridnih rok, teh pa ni, ker ni prometne možnosti, da se višek pridelka spravi napredaj v obmorske kraje, kjer je ob ugodnih letoviških sezonah dovolj dobrih odjemalcev.

In tujski promet v Kočevski Švici bi dvignil blagostanje teh krajev in s tem tudi fiskalno koristil občanom in državi.

Nikar si ne zapirajmo oči pred stvarnostjo! Tukajšnji nemški živelj, ne brez vzroka in ne brez uspeha, ob stalni in vsestranski propagandi vzdržuje s prozornim namenom med kočevarskim ljudstvom živega duha nekdanjega priseljenstva v te kraje. Le-ti poskušajo vplivati tudi na Kočevjarje v tujini, da ne pozabijo „svoje rodne zemlje“, tisti pa, ki so tukaj, so po večini gospodarsko trdni, ker dobrim propagandistom in krošnjarjem pšenica v tujini bolj uspeva, kakor v njihovih tukajšnjih razpadajočih naseljih, ki imajo še edini namen živih čuvarjev njim mrtvega ozemlja za določene naloge, če jih mi ne prehitimo s svojim življenjem.

Zavoženo gospodarstvo mestne občine v Kočevju stoji pred popolnim polomom. Tukajšnja industrijska podjetja še komaj love sapo, da povsem ne obnemorejo. Delavstvo se bori za svoj in svoje družine skromni kruh za jutrišnji dan. Tudi kmetsko ljudstvo, kar je slovenske narodnosti, gara na svojih skromnih njivah za golo življenje.

Zusamljenjem kočevskega ozemlja in z izstradanjem ne bomo uničili tujega plevela, ampak zakrnilo bomo zdravo rast našega ljudstva, če bo prepuščeno nadaljnemu raznarodovanju!

Na Kočevskem je treba ustvariti vse pogoje za gospodarski, socialni in kulturni razvoj, hkrati pa je treba točno izvajati zakon, ki prepoveduje, da bi prehajala slovenska posest v nemške roke. Treba je podpirati naseljevanje, olajševati kmetskemu ljudstvu obdelovanje zemlje, ustanavljati prosvetna društva ter krepiti odpornost narodne in državljanske zavesti. Tujski promet, industrijska podjetja, živahno vrvenje vozil po lepih in dobrih cestah — vse to bo odprlo zaslužek domačim ljudem, medtem ko je tujcem in njihovem kapitalu treba ovirati naseljevanje in ukoriščanje, enako pa tudi nezanesljivim življem.

Slovenske tvrdke in narodna podjetja naj si nikar ne umišljajo, da so sama sebi

namen, marveč da imajo tudi dolžnosti do celote in do pripadnikov te celote. Neka tvrdka v Kočevju, ki jo Slovenci štejejo za narodno podjetje, je oglašala te dni le v nemškem listu, ne da bi tudi kočevskim Slovincem, svojim odjemalcem, privoščila vsaj skromno besedo v njihovem glasilu. To žalitev in preziranje njihovega narodnega čuta naj si Slovenci zapomnijo!

Vprav zato, ker je naš živelj gospodarsko šibek in imajo drugorodci cvetoče trgovine in podjetja, si malozaveden slovenski trgovec domišlja, da bo z nemškimi odjemalci bolje uspeval, če se jim bliža v škodo slovenske narodne stvari, dasi vidi, kako trdno so Nemci povezani med seboj. Ne vidi pa tudi, da so cele vasi skoraj prazne in da je nemška populacija v stalnem upadanju ter je le še vzdrževana po umetnem štetju odpadnikov in nezanesljivih Slovincov. Zato mora tudi samostojen trgovec, obrtnik itd. podpirati slovensko narodno zavest, pomagati k intenzivnemu naseljevanju slovenskega življa ter tako tudi sam sebi koristiti.

Tu na Kočevskem, ko bi bilo razumevanja tudi v središču Slovenije in države, bi bilo za slovenske ljudi in slovensko podjetnost dovolj dobrega kruha. Pri večjem dotoku bi laže ohranili vero, jezik in ljubezen do domovine in države ter tako trajno dali tem krajem slovensko podobo na zunaj in v svojih srcih.

Naši tukajšnji domači denarni zavodi so oblegani s prošnjami za posojila, da je kar težko odrekati našim dobrim gospodarjem pomoč v sili, ker je dotok domačih vlog zaradi siromašnosti slovenskega ljudstva na Kočevskem sorazmerno zelo skromen.

Naj naši gospodarstveniki in politiki, zlasti pa denarni zavodi, in ne v najzadnji vrsti tudi vlada in naša oblastva vendar spoznajo, da je na Kočevskem treba učinkovitih sredstev, ki se bodo v vsakem oziru bogato obrestovala. Predvsem je treba domačim denarnim zavodom dati na razpolago dovoljne kredite za ugodna posojila na daljšo dobo let, odpreti prometna pota in ceste, da se dvigne slovenska podjetnost, s tem pa se bo podvojilo, potrojilo slovensko prebivalstvo na tem ugroženem slovenskem ozemlju, da bo v nekaj letih vzrasla prava podoba kočevskega ozemlja.

Tu bo potem nepremagljiva trdnjava slovenskega duha in jugoslovanske zavesti!

## Kočevski Slovenci v savski banovini

### I. Gospodarstvo.

Z zakonom od 18. julija 1930 sta bili slovenski občini Draga in Osilnica izločeni iz kočevskega okraja in priključeni k čabarskemu okraju, ki je prišel v upravno območje dravske banovine. To se je zgodilo proti volji prebivalstva teh občin in že takrat so se Osilničani in Dragani razburjali. To razburjenje se je poglobilo šele, ko se je reklo, da bo ves čabarski okraj ostal v dravski banovini, kar se pa ni zgodilo.

Odločujoči činiteљи se utemeljevali izpremembo z gospodarskimi nagibi. Dokler je bil čabarski okraj pod dravsko banovino je to bilo še nekam razumljivo. Toda leta 1931. je bil kar na lepem priključen ves

čabarski okraj k savski banovini. To je pa imelo huđe posledke.

Že takoj v početku se je pokazalo, da gospodarski razlogi malo ali nič ne držijo, saj prebivalstvo tega prav nič ne čuti, še celo škoda ima. Težišče gospodarskih interesov vseh priključenih krajev je še vedno Slovenija. Edina važnejša pridobitev je bila v tem, da so se priključeni kraji znatno zblížali s sediščem okrajnih uradov, pa tudi to je izgubilo na svojem prvotnem pomenu. Res, da so imeli vsi kraji obeh občin pred spremembo do Kočevja daleč do 30 km ali še več. Ta oddaljenost je bila vzrok, da so se prebivalci teh krajev bali pota v Kočevje, ker je zamuda znašala kar ves dan, včasih še več. Je pa tudi res, da je skušal naš Slovenec ali Kočevjar združiti več opravkov v en pot in da mu ni bilo treba za vsako malenkost v Kočevje. Če pa je že šel, je gledal, da je vse opravil, in sicer dobro opravil.

Danes imajo prebivalci slovenskih občin v čabarskem okraju okrajne urade sicer tako rekoč pred nosom, toda Kočevja so bolj vajeni in so tam našli tudi več razumevanja za svoje težnje, ne morda zaradi uradništva, marveč zaradi neke interesne povezanosti vsega kočevskega okraja.

Da bo gospodarsko stanje slovenskega dela v čabarskem okraju bolj razumljivo, moramo upoštevati lego in prirodno težišče tega okraja. Že na prvi pogled je lahko ugotoviti, da teži slaba polovica okraja prirodno k Sloveniji; naravna meja gre po pobočjih med Čabrano do Parga in od tu do Jarmovca. Ta del okraja nagiba k Sloveniji in ima s to dobre zveze, ustvarjene po prirodni sami, medtem ko teži ostali del prirodno k Hrvatski. Čeprav je ustvarjen tak položaj, kljub temu teži skoraj ves okraj gospodarsko-trgovsko k Sloveniji. Do najnovjšega časa se je razvijala vsa trgovina z lesom, ki je edino pomembnejše izvozno blago, izključno le k Sloveniji. Vsi večji kraji, med njimi tudi središče Čabar, ki ima sicer do 300 m višinske razlike, so izvažali les v Slovenijo in uvažali od tam življenjske potrebščine. Šele v zadnjem času se je razvila nekoliko bolj trgovina s Sušakom, ki pa si vse dotlej ne more osvojiti prvenstva, dokler ne bodo zato dani določeni pogoji. Iz tega sledi, da bodo usmerjeni trgovski interesi severnega dela okraja še vedno k Sloveniji, in da bo najmanj ta del okraja še toliko časa vezan na Slovenijo, dokler ne bo boljših prometnih zvez s Hrvatsko. Pa tudi, če do tega pride, se bodo pojavile druge težkoče, ki se z njimi navadno ne računa.

Les torej, mehek in trd, se izvažajo že kar neobdelan, mnogo ga pa predelajo tudi žage,

ki jih je več v okraju. V slovenskem delu okraja sta dve parni žagi, t. j. v Podpreski in Glažuti; prva je ob banovinski cesti Travnik—Draga, druga v trikotniku Draga—Grčarice—Travnik. Les dobivata obe žagi iz gozdnih predelov, ki so zasebna lastnina srednjih posestnikov in iz pridržka bivšega veleposestva, deloma tudi iz izločenih gozdov šumske uprave. Glažuta ima usmerjen izvoz preko Grčarice na Ribnico, Podpreska pa oddaja v smeri Sodražica—Novavas, obe torej v Slovenijo; le majhen odstotek lesa gre na Čabar in od tu predelan zopet nazaj v Slovenijo. Tudi drugi severni predeli tega slovenskega ozemlja imajo v zadnjem času kupčijske zveze skoraj samo s Slovenijo, le nezaten del odpade na Prezid, ki je zgubil v poslednji dobi pomen industrijskega središča v svojem območju. Že od nekaj je bil navezan ta del okraja popolnoma na Slovenijo, ne samo po prirodnih nagibih, pač pa tudi iz čisto gospodarsko-trgovskih interesov.

Severno-vzhodni predel v območju občine Osilnica nagiba gospodarsko-trgovsko bolj ali manj k Brodu in Delnicam. V tem slovenskem predelu ni večjih industrijskih naprav.

Že bežen pregled lege teh krajev pojasnjuje, da položaj ni zavidanja vreden. Visoka lega, slaba prometna občila in nerazumevanje za ostvarjenje bolj praktičnih gospodarskih udejstev so vzrok, da je pasivnost vsega okraja več kot očita. Pomanjkanje dobrih cest in oddaljenost od železnice bistveno vpliva na ceno lesa, ki se izkaže dovolj nizka, če odbijemo prevozne stroške iz gozda do oddajne postaje.

Izven lesa pa ni v teh krajih važnejšega proizvoda, ki bi vidnejše posegal v gospodarske odnose. Če upoštevamo nadmorsko višino teh krajev, ki se suče med 300 in 800 m, nadalje še ozko odmerjeno ploskev obdelane zemlje, pridemo do zaključka, da ta obdelana zemlja sama ne more kriti potreb za preživljanje. Da ni gozda in tuje (Francija, Amerika, Nemčija), bi ljudstvo stradalo. Ker je v zadnjih letih delo v slavonskih gozdovih zelo omejeno in zaslužek v teh gozdovih ne zadostuje za življenje, se je zelo dvignil odstotek izseljevanja v zamejstvo. Čabarski okraj je glede izseljevanja na vidnem mestu; tudi iz slovenskega dela okraja je mnogo delovnih sil v tujini. V prejšnjih letih je bil zaslužek v tujini prav zadovoljiv in je bilo razmerje med odsotno delovno silo in dotokom denarja v primerjavi 2:3. Zadnja leta se je to razmerje preokrenilo v škodo zaslužka, kar je pripisati težjim življenjskim pogojem, ki jih zahteva tudi tujina, deloma pa tudi neurejenim življenjskim razmeram, v katere

zapada mnogo naših delavcev. Slovenski deli okraja so sicer glede tega precej na boljšem, kar gre najbrž na račun solidnejšega življenja v tujini. To se pozna predvsem po razmeroma večjem dotoku denarja, ki ima za posledico večjo aktivnost v gospodarskem udejstevovanju. V mnogih primerih zaznamujemo pri vrnivših se delavcih gospodarsko osamosvojitve, ki ustvarja podlago za samostojno življenje...

## Pogled po svetu

Spričo zgodovinskih dogodkov v Srednji Evropi, ki so odmeli po vsem svetu, je vse drugo potisnjeno v ozadje. Govor g. dr. Korošca dne 5. t. m. v Celju je za širšo javnost dal slutiti, da se nekaj pripravlja. Zato moremo danes povsem mirno ugotoviti, da Čehov in Slovakov objektivno ne zadene nobena krivda za te dogodke, subjektivno naštevati njihove zmote in pogrške pa danes nima pomena. Za poseg Nemčije v tek dogodkov so imele velik pomen nemške narodne skupine na Češkem in na Slovaškem, ki so svojo vlogo in določeno jim nalogo odlično in požrtvovalno izvršile. Tu se špeglaj brunna duša, kako naj ves narod podpira svoje rojake v zamejstvu, da bodo pripravljeni, ko udari ura...

Naj povzamemo v naš pouk glavne dogodke. ČSR je enako, kakor Jugoslavija, posnela svojo centralistično ureditev države po francoskem kopitu. Praška vlada je na vsa važnejša mesta na Slovaškem posadila Čeha. Ko si je Slovaška priborila samostojnost v okviru skupne države ČSR, je povsem naravno skušala čimprej nadomestiti Čeha s svojimi ljudmi. Čehi so pa kot protiukrep potegnili iz Slovaške svoj kapital kar 1400 milijonov K. Slovaška je morala razpisati notranje posojilo, h kateremu se je Praga branila prispevati. V to kresanje je padla tuja iskra in razplamtela duhove na obeh straneh. Poseg češke vojske, četudi morda razumljiv, je bil usoden. Vse pa je šlo po točno v naprej določenem redu. — Češka in Moravska sta danes manj avtonomni, kakor sta bili pod Avstro-Ogrsko. Slovaška je zaradi takojšnje prilagoditve novim razmeram nekoliko na boljšem, vsekakor pa na boljšem, kakor prej pod Madžarsko. Kako bo pa v prihodnje, pa je vse v božjih rokah.

Na Španskem se je razvoj nadaljnjih dogodkov ustavil. V republikanski Španiji je general Miaja zadržal komunistično revolucijo in je zdaj neomejen gospodar republikanskega ozemlja. General Franco je republikansko ozemlje zaprl tudi z morske strani, da niti miška ne more skozi. In zdaj ča-

## Z belim orlom

Fran Radešček

(Nadaljevanje.)

Z zidavo sedanjega parlamenta na Batajdžamiji se je začelo že pred balkansko vojno, nato pa je ostala stavba v sirovem stanju vse do zedinjenja. Medtem so se prvotni načrti popolnoma spremenili in se je palača znatno povečala. Staro leseno poslopje srbskega parlamenta v Kraljice Natalije ulici bom omenil pozneje.

Konjeniško-parlamentno začasno poslopje je kar četrto, namenjeno za državno zbornico poslancev. Nad vhodom v to poslopje je bila terasa, ki je vezala oba krila. Na tej terasi sva se razgovarjala z rajnkim dr. Šurminom iz hrvatskega Narodnega kluba. Nama se je pridružil g. Stojan Protić s šaljivo pripombo, češ zdaj je Jugoslavija skupaj. Bil je on Srb, dr. Šurmin Hrvat in Slovenec moja neznanost.

Ta razgovor sem takrat priobčil v „Slovincu“, čigar dopisnik sem bil v Belgradu.

Zaradi izredne zanimivosti naj povzamem bitno vsebino tega, kar je povedal g. Stojan Protić o ideji našega zedinjenja.

Srbska miselnost se je ustvarjala pod silo in vplivom vzhoda. V Mali Aziji so velika mravljišča, kjer je posebna zvrst velikih mravelj, ki imajo nekako svojevrstno vzhod-

njaško državno ureditev. Vso državo vodi nekoliko glav na centralističen način in z vojaško silo. Hrvati in Slovenci teh mravelj in njihove državne ureditve ne poznajo. Zlasti Slovenci so dobri čebelarji. Zgled jim je čebela. Le-te žive družno na slovanski način v čebeljakih, toda ločeno po panjih, rodbinskih zadrugah. Vsak panj ima svojo matico, toda poveljstva nima ona v rokah niti ne generali, le-ti so troti pri čebelah, ampak delavke. To je prava demokratska avtonomija! Na vzhodu pa je vprav nasprotno temu.

Prav je, da to lepo Protićevo misel omenim kar zdaj, ko se pripravlja preureditev Jugoslavije.

Od vseh državnikov kraljevine Srbije, ki sem jih poznal, je bil

Stojan Protić

najznačilnejša osebnost. Na Pašičev račun so se zbijale šale, krožile smešne prigodbice, letele nanj pušice in trdi očitki nasprotnikov, toda Protić je užival vedno spoštovanje in nobena nepoštenost ne kali njegovega spomina. In vendar so Srbi že skoraj pozabili nanj, ker ni stregel njihovim muham. Pašiča brez Protića si niti misliti ne moremo!

Edino, v čemer sem Pašiča občudoval, je bila njegova hladnokrvnost.

Bilo je na Krfu leta 1917. Srbski par-

lament je zboroval v gledališču. Bil sem v loži. Nenadoma je nastalo prerekanje med vojnimi ministrom in protom Mitićem (višji pravoslavni duhovnik). Šlo je za nekak državni sladkor, ki ga je baje prota Mitić prodal za svoj račun. Pašič se je mirno sprehajal ob steni, z rokami na hrbtu in zatopljen v misli. V trenutku je počil strel iz revolverja, ki ga je sprožil prota Mitić proti vojnemu ministru, ne da bi ga bil zadel. Poslanci so skočili in hipoma razorožili prota. Vse je bilo pokonci in skrajno vznemirjeno, toda Pašič ni niti glave obrnil, ampak mirno nadaljeval svoj sprehod ob steni. Čudno! Saj je vendar pretreslo bolj ali manj prav vsakogar! Pomislite, iznenada — strel! Pašiča menda niti top ne bi spravil z ravnovesja.

In to je — po mojem skromnem mnenju — edino, kar daje Pašiču prednost pred Protićem.

Ko je nekoč leta 1921. govornik komunistov, dr. Sima Marković, na govornici v parlamentu razvijal komunistične ideje, mu je Pašič izza hrbta čisto mirno dejal:

„Dete, nemoj da govoriš koješta!“ (Otrok, nikar ne govori tjavendan!)

Tudi Protić je bil mirno pravi, vendar se je v svojih lepih in izklesanih govorih znal tudi razvneti, ne da bi to kakorkoli škodovalo njegovi dostojanstvenosti.

(Se bo nadaljevalo.)

Darujte za Prosvetni dom v Mozlju!

kata oba, da jima svetovna zaostrenost, ko se bo začela odmotavati, prinese zmago brez težjih žrtev. Miaja, dokler bo vzdržal, drži pribito špansko nacionalistično vojsko, da ne bi mogel general Franco svoje vojske porabiti drugje, če pride do kakih svetovnih spopadov. General Franco pa ne sme začeti z napadom na Madrid, ker bi z njegovo popolno zmago morali oditi iz Španije italijanski prostovoljski oddelki, ki imajo na španskem ozemlju vsekakor še kako drugo, za Italijo posebno pomembno nalogo.

Anglija s kritičnim očesom motri dogodke v Srednji Evropi. Zelo značilno je, da je praške ljudi, ki so pribežali v London, sprejela gostoljubno in tudi vse imetje

## Duhovno berilo

Zdrava, milosti polna, Gospod je s teboj! Tako pozdravi nebeški poslanec Marijo ob oznanjenju božjega učlovečenja. Premislimo pomen tega pozdrava za Marijo in za nas!

Mariji je oznanil ta pozdrav, da je njena duša čista vsakega greha in napolnjena z vsemi čednostmi, ker je duša božje Matere. Resnično, če je Marija milosti polna, je od nekdanj in vsekdan Bogu vsa všečna, in torej brez vsakega greha. Ona edina med vsemi človeškimi otroci. Vsi drugi smo podedovali Adamov greh in po njem oslabiljeni tudi osebno padamo in žalimo Boga, če ne v velikih, pa v majhnih rečeh. Marija je po posebni odliki prosta izvirnega — in v vsem svojem življenju tudi vsakega dejanskega greha. Vsa si lepa, moja prijateljica, in madeža ni na tebi. (Vp. 4, 7.) — Da, vsa je lepa Marija. Pa ne samo zaradi čistosti, ki je ž njo. Zakaj polnost milosti je tudi polnost čednosti. Srce Marijino je po besedah sv. Ambroža kakor zrcalo, v katerem se blesti sleherna krepost. Polna je Marijina duša božje vere, svetega upanja, ljubezni do Boga in bližnjega, polna je ponižnosti, čistosti, potrpežljivosti, pokorščine, krotkosti — vseh čednosti. — Seveda! Saj drugače biti ne more: Marija je pač izvoljena Mati Sina božjega, Odrešenika. Milost si našla pri Bogu, ji govori angel, glej, spočela boš in rodila Sina, ki mu daj ime Jezus. Ta bo velik in sin Najvišjega. (Lk 1, 30—32.) Sveti Duh bo prišel nad te in moč Najvišjega te bo obsenčila. (Tam, 34.) — O skrivnost! O nedopovedljivi čudež! O čast! O vzvišenost, ki jo je oznanil angelov pozdrav Mariji! —

Ta pozdrav pa je tudi naša blagost in sreča. Ali ni blagost in sreča za nas, da je Marija polna vse božje milosti? Ali ne bo Marija posredovala tudi nam milost pri Bogu? ... In ali ni ona mati Odrešenika, ki je naš Odrešenik? Za nas ga je rodila, nam ga je podarila, da se vsi, ki v njegovo ime verujemo, po njem zveličamo.

O, zdrava Marija, milosti polna, Gospod je s teboj! Hvaljena in čiščena, Devica presveta — prosil za nas Kristusa! Po dr. M. Opekli.

češke Narodne banke, kar ga je v Angliji, zavarovala. Enako so tudi v Severni Ameriki nekateri ukrepi predsednika Roosevelta izredno pomenljivi. Ozračje je zelo napeto, oblaki se rdečijo in spomladne nevihte nam lahko prinesejo grmenje s točo, ki utegne oklestiti še tisto, kar se je ohranilo po svetovni vihri.

Za Jugoslavijo se ni bati in smo trdno prepričani, da bo šlo vse hudo tokrat mimo nas. ... „Močna in neodvisna Jugoslavija je steber evropske trdnosti,“ tako piše uradno glasilo nemške vlade. V tem nas potrjuje tudi italijanska javnost.

Vprav v teh dneh so se širile take zlobne in nesmiselne govornice, da je ljudstvo bilo hudo vznemirjeno. Naj ne naseda naše dobro ljudstvo lažem in naj ima polno zapanje v naše državne in narodne voditelje.

Naročila na knjige družbe sv. Mohorja sprejema vsak župni urad. Naj ne bo slovenske družine, ki ne bi bila naročena na Mohorjeve knjige!

# Pranje je cenejše!

ker so se znižale cene za Persil in Henko. To je za naše gospodinje res prijetno presenečenje. Sedaj lahko prednosti Persila in Henka še boljše izkoristite. Ako perete s Persilom in Henkom boste najbolje obvarovali Vaše perilo, ki bo obenem snežnobelo in svežedehteče. Uporabljajte Persil in Henko vedno po navodilih v predpisani količini brez vsakih drugih primesi.

1. Perilo namočiti s Persilom  
2. Dodati vodo  
3. Perilo kubilati  
4. Namerno izpirati

## Persil in Henko

brez teh dveh ni pranja!

## Gasilski kongres v Ljubljani

(Od 13. do 15. avgusta 1939.)

Gasilstvo je danes pri Slovencih najbolj vkoninjeno in razširjeno. Sedaj šteje naše gasilstvo v vseh svojih enotah (četah) več kot 30.000 izvršujočih članov, ki so razdeljeni na 955 čet oziroma društev. Delo, ki ga naši gasilci opravljajo, je ogromno. Nešteti požari so uničevali naše narodno premoženje, moramo pa priznati, da bi ta škoda bila mnogo večja, če bi ne bilo naših gasilcev. V našem narodnem bistvu je, da drug drugemu pomagamo v sili, organizirano pomoč pa imamo v naših gasilcih. Pri vodstvu slovenskega gasilstva niso bili vselej možje. Pred vojno so ponekod pod vplivom vodilnih mož požarne brambe bile celice protinarodne propagande (na bivšem Štajerskem, na Kočevskem ponekod še zdaj).

Za letos pripravljajo slovenski gasilci svoj veliki nastop v Ljubljani. S tem nastopom hočejo pokazati svoje resno prizadevanje za zboljšanje razmer v svoji organizaciji in tudi pokazati, da nameravajo pri izobrazbi svojih članov hoditi po novih potih. Pomagajmo vsi, da bo letošnji kongres gasilcev v Ljubljani prava manifestacija naše narodne zavesti, pa tudi izraz hvaležnosti za vse požrtvovalno delo, ki ga gasilci med nami opravljajo.

## Ena lepša kot druga

Čedne stvari se dogajajo v belgrajski družbi. Belgrajske dame iz boljših krogov so ustanovile društvo za podpiranje slepih, dasi je v Zemunu velik državni zavod za slepe. Z nabirkami milodarov so ustanovile skromen dom, kjer so imele 22 slepih deklet. Pa se je našel „mož ideje“, neki Rus Vinogradov in društvo napeljal v to, da mu je zaupalo prodajo znamk za podporo slepih. Tri četrtine je obdržal zase in le

eno četrtino je dajal društvu. Baje je stržil 1.600.000 din, od tega pa je dal le 271.000 din društvu, gospej podpredsednici pa nekaj čez 100.000 din. Če se je še katere gospe kaj prijelo, se še ne ve. Za sodaj sta pod ključem Vinogradov in podpredsednica Andrejevič.

Druga taka lepa stvarca se je pripetila tihotapeem zamejskega denarja. V zadevo so vmešani tudi razni gospodje iz boljših krogov. Vodje tihotapske tolpe so bili neki Armencee, nekaj nemških Judov in nekaj Belgrajčanov. Neki Hodoš je spravil kar 12 milijonov čez mejo.

Tretja čedna zadevica je, da je neki gospod nabiral podpore in prispevke za sirote v vojni umrlih častnikov. Toda nobena teh sirot ni videla počenega groša, „dobri“ gospod pa je menda imenitno živel od podpor, sirotam namenjenih.

Zato, ljudje božji, bodite pametni in ne dajajte tujcem, ki jih ne poznate, nobenih darov! Če storite dobro delo, vedite — komu!

## Poročajo

Mozelj. Vendar se je kočevsko nemško glasilo spomnilo, da so na Kočevskem tudi Slovenci. Celo nas mozeljske Slovence je počastilo, da imamo celo svoje Prosvetno društvo. Omenja menda iz posebne naklonjenosti, da je gostilničar g. Rom prodal našemu društvu stavbišče za zidavo Prosvetnega doma. Da ne bi g. Rom zaradi te kupčije trpel kake škode, bomo Slovenci skušali, dajati prednost njegovi gostilni. Zdaj smo že dobili dokončne načrte in pripravljamo stavbišče, da postavimo temelje. Priporočajte prijateljem in dobrotnikom kočevskih Slovencev, da se spomnijo s podporami na prepotrebni naš Prosvetni dom! Bog živi!

Stara cerkev. Naročniki se pritožujejo, da ne prejema lista redno. Zgodi se, da pride „Kočevski Slovenec“ naročniku v roke šele, ko bi že moral dobiti naslednjo številko. Prosimo upravo „Koč. Slovenca“, da poskrbi za redno

dostavljanje lista! — Op. ured. List se redno dostavlja, glede poštne osebe v Stari cerkvi pa ima besedo pošto ravnateljstvo v Ljubljani.

**Kočevska Reka.** Čedalje bolj se tukajšnji Slovenci vraščamo v slovensko narodno skupnost. Vse več je v nas poguma in ponosni smo, da smo svoji na svojem! Naša pot gre navzgor in naprej! Se nas čaka veliko dela in naporov, k čemur nas vzpodbujajo doseženi uspehi. Na pobudo Kmečke zveze je banska uprava omogočila za obširno območje naše občine kmetijsko-nadaljevalno šolo ter poverila vodstvo te šole g. šol. upravitelju Jožefu Tratarju iz Borovca. 25. t. m. začne šola delovati in bo imela dva oddelka, posebej za moške in fante in posebej za žene in dekleta. Poleg domačega učiteljstva bodo na tej šoli predavali tudi strokovnjaki iz Ljubljane in Kočevja. Prvi pouk bo na praznik Matere božje 25. t. m. ob 2 popoldne v šoli v Kočevski Reki. Poučevalo se bo ob nedeljah in praznikih (razen o veliki noči in o binkoštih) do konca meseca junija.

**Pribomba uredništva.** Ta dopis smo prejeli prepozno za 8. številko, ki je izšla 15. t. m., da bi bili mogli objaviti pravočasno tudi vabilo na vpisovanje, ki se je zaključilo že 19. t. m., pač pa smo že v zadnji številki s kratko notico opozorili na ta kmetijsko nadaljevalni tečaj in smo prepričani, da je g. Poje kot predsednik krajevne Kmečke zveze napotil vse, ki so se pri njem oglasili, kje naj se vpišejo.

**Komolec.** Težko se odločim k pisanju. Saj veste, preprost kmet sem, nisem študiral in roka mi je od dela okorna za pisanje. Vendar mi srce ne da miru, da včasih kaj napišem za „Kočevskega Slovence“, ki se je ljudem kot njihov zagovornik tako priljubil, da žrtvujejo radi zanj čas in denar. „Kočevski Slovenec“ zvesto izpolnjuje naročila „Slovenskega dneva“ v Kočevju in besede naših voditeljev nam ostanejo v nepozabnem spominu. Vemo, da so hudobni ljudje marsikaj pokvarili v veliko veselje drugorodcev, ker so vedno škodoželjni in maščevalni nasproti slovenskemu življu. Hinavsko nas obrekujejo, češ da jih zatiramo, je pa naspotno res. Mi, ki živimo med njimi, lahko celemu svetu izpričamo, da nismo Slovenci krvoločne zveri, ki bi hlepeli po nemški krvi, marveč smo pošteni in miroljuben narod. Naša kri, kri odpadnikov, vzdržuje v. ste drugorodcev, da popolnoma ne izginejo na teh naših tleh. Smo pravični in ljubimo pravico in nimamo nikake maščevalnosti za vse tisto zlo, ki so ga nam prizadejali, ko je še cvetelo avstrijsko nemštvo, pa tudi zdaj bi nas radi vtopili v žlici vode, če bi nas mogli. Da se ne bo kdo zaletel v ta moj članek, naj navedem tale primer. Vas Rdeč kamen ima 700 m nadmorske višine. V tej vasi je med Kočevjarji naseljen samo en Slovenec, ki ima prave peklenke muke med njimi. Nagajajo mu kjerkoli mu morejo. Sam vrab bi ne mogel iztuhitati bolj strupenih načinov mučenja, kakor to delajo Kočevjarji. Poleti je dobil ta Slovenec nekaj dninarjev, da so mu pripravili drva za zimo. Ko so bila drva že dobro suha, se je kar na lepem pokazal rdeč petelin, ki je izkikirikal vsa ta drva. Zdaj pa pomislite, koliko dela da sekati, nacepiti in razžagati 20 m drv. Najhuje pa je pri tem, da je ta Slovenec komaj mogel pripraviti druga drva za zimo. Vidite, tako se godi Slovincem med Kočevjarji! Bog vari, če bi kaj takega storili koroški Slovenci na svojih tleh kakemu drugorodcu. Pri nas pa... Ponavljam, Slovenci nismo maščevalni, zahtevamo pa, da Ljubljana in državna oblastva razumejo naš položaj in nam pomagajo, ne pa da nas prepuščajo nemilostno tujcu! Naj vedo, kdor uničuje slovenski rod, uničuje ves narod in državo. Kje so naše oblasti in naši

zastopniki, da okrepijo našo odpornost? Slovenci na Kočevskem, strnimo se, napravimo spomenico in je pošljimo na odločilna mesta! Mi nočemo več biti hlapeci in sužnji nikomur, najmanj pa na svoji zemlji! Ne pozabimo, da se nas nihče ni spomnil, ko je v parlamentu govoril nemški poslanec! Nihče ni dvignil glasu za obrambo kočevskih Slovencev! Ali smo res tako pozabljeni? Mi vemo, da čuteče srce našega voditelja dr. Korošca čuje nad nami. In v tem popolnem zaupanju vanj čakamo pomoči in podpore! Bog in naša pravica!

## Novice

525 letnico ustoličevanja koroških vojvod po slovenskem obredu smo tiho praznovali dne 18. t. m.

V državni zbornici je bil sprejet državni preračun z 297 glasovi. Posl. Žugič, ki je napadel Slovence, je pozneje preklical te napade. Posl. Momčilo Janković je trdil, da bi bili Srbi oškodovani, če se prizna Hrvatom in Slovincem narodna samobitnost in bi to povzročilo srbsko vprašanje. Posl. Radulović je poveljeval Sokole in njihovega vodjo Gangla, slavitelja Habsburgovcev, ter protestiral proti temu, da Zveza slovenskih fantov sme poslej nemoteno organizirati srednješolsko mladino v katoliškem duhu na temelju narodne in državne misli. Krepko mu je odgovoril prosvetni minister Čirič, nato pa še gradbeni minister dr. Krek. — Državni preračun je zdaj v senatu, kjer je klub JRZ sklenil, da bo glasoval za preračun brez razprave.

Angleški admiral Usborne je 17. t. m. predaval v Ljubljani o oboroževanju Anglije. Predavanje je bilo baje izredno zanimivo.

„Koroški Slovenec“, ki se je doslej tiskal v češki tiskarni na Dunaju, se po višjem nalogu poslej tiska v nemški tiskarni v Celovcu.

Na Koroškem je bilo l. 1909. za 120.000 Slovencev (našteli so jih seveda Avstro-Nemci le 90.400) 84 dvojezičnih in tri slovenske, medtem ko je bilo nemških kar 286 šol. — In zdaj — po tridesetih letih — slovenskih šol — nič.

Nemci v Jugoslaviji. Predzadnji petek je predsednik jugoslovanske vlade Cvetković sprejel odposlanstvo nemške manjšine, katero je vodil senator Grassl. Odposlanci so predložili pet zahtev: Zemljiškoprometna postava, ki ograja posest nemške manjšine, naj se odpravi. — V vseh banovinah, kjer živijo Nemci, naj se imenujejo nemški banovinski svetniki. — Nemško ljudsko in srednje šolstvo je treba izgraditi ter zato omogočiti primerno število nemških učiteljev. — Pravila nemške kulturne zveze naj se potrdijo. — Onemogoči naj se krivično postopanje podrejenih organov proti pripadnikom nemške manjšine. — Min. predsednik je uvodno naglasil, da je njegova želja, da se nemška skupina v Jugoslaviji neovirano in svobodno razvija in da bo izposloval za to potrebne predpogoje. Obljubil je svojo pomoč za navedene zahteve ter odposlanstvo naprosil, naj se obrne še do pristojnih posameznih ministrov.

Pevci iz Kočevja so nedavno nastopili v dunajskem radiu. Peli so v kočevščini in njihov napovedovalec je moral Dunajčanom tolmačiti vsebino v nemščini. — Vabimo v ljubljanski radio koroški slovenski zbor. Mi pa se razumemo brez tolmača.

Skrajna predrznost. Neka zagrebška tvrdka je razposlala svojim odjemalcem v Nemčiji tiskane skladne koledarja. Na njih niso nedelje posebej zaznamovane, marveč obletnice vseh sedanjih in umrlih nemških voditeljev. Posebno značilni so dnevi z „Eintopf-Sonntag“. Ali mi-

slijo ti ljudje, da smo v Sudetih ali pa kako culukafersko ljudstvo? Tej predrznosti bi morale oblasti strogo stopiti na pot.

Za nemško narodno skupino je v drž. zbornici v Belgradu govoril posl. Franc Hamm, ki je med drugim izjavil: „Naše najbitnejše želje so v področju šolstva in prosvete. Nočem naštevati, na kaj vse imamo pravico, ker so nam na odločilnem mestu zagotovili, ugoditi našim željam in da bomo prejkoslej vodili pogajanja s pristojnim prosvetnim ministrom.“ Hamm je zaključil z besedami: „Hočemo gojiti nade, da nam naša sveta materina beseda ne bo odvzeta in da se napake minule dobe ne bodo več ponavljale. V predstojećih pogajanjih bomo odkrito izrazili svoje želje in pritožbe in se nadejamo razumevanja, kakršno zaslužimo po svojem lojalnem zadržanju.“

Opozorjamo kočevske Slovence na oglase v našem listu in toplo priporočamo tvrdke in zavode, ki oglašajo v slovenskem glasilu. Zlasti posebej omenjamo g. Marijo Šeško, izdelov. perila, g. Ignacija Struna, čevljarskega mojstra in g. M. Kluna, kovaškega mojstra. Naj živi in se razvija slovenska podjetnost!

## Pišejo

„Deutsche Nachrichten“ razpravlja o dolžnostih in nalogah nemške narodnostne skupine. Pravi, da je nemštvo po vsem svetu začelo gledati na življenje z nezavezanimi očmi. Tudi v Sloveniji so Nemci spregledali in ne vidijo drugega kakor ruševine tam, kjer je nekdanje cvetelo nemško življenje. Vse to, da jim je uničeno! In še tista maloštevilna društva, kar jih še je, so omejena v svojem delovanju. Vendar pa se člankar le pobaha z uspehi v zadnjem času, ker se Nemci stranjujejo s premišljeno borbo za narodno skupnost in narodno samoupravo (!!), da se dosežejo temelji za samostojno (!) življenje. V tem zmislu so nemški predstavniki že ukrenili potrebno na odločilnih mestih! — Bodimo čuječi!

„Koroški Slovenec“ poroča iz Glinja: Sredi vasi stoji lična hišica — poslopje gasilskega društva. Kar pomnijo ljudje, je bil na njem napis: „Slava Bogu, bližnjemu v pomoč“. Že dalj časa se je govorilo, da bo moral biti ta napis odstranjen, in pretekli teden je izginil kar čez noč.

**Urednikova pošta.** G. J. T. Borovec. Vsa Vaša pisma imam shranjena. Hvala! Če nanese prilika, pridejo kar prav. Pa še kaj pišite! Pozdravljeni!

**Prvovrstni okopalniki in osipalniki** z jeklenimi motikami, zajamčeni; po najnižjih cenah tudi na mesečne obroke se dobe pri M. KLUN, KOVAC, KOČEVJE.

### Naznaniilo preselitve

Cenj. občinstvu sporočam, da sem preselil svoje čevljarsko iz Stare cerkve v KOČEVJE v hišo g. Antona Jakovca, krojača. Izvršujem vsa v mojo stroko spadajoča dela z ortopediko in popravila. Na zalogi večja izbira različnih čevljev, lahkih, težkih, moških, ženskih in otroških. Se zahvaljujem za dosedanje in se priporočam starim in novim strankam tudi v prihodnje. IGNACIJ STRUNA, čevljarski mojster.

### Preselitev

Vsem svojim cenj. strankam sporočam, da bom s 1. aprilom preselila svojo delavnico v lokal g. Zurla, poleg pisarne trgovskega gremija. Odslej bom imela v zalogi tudi izgotovljeno perilo. Delam damsko, moško, otroško, posteljno perilo, različne steznike itd. Prevzemam tudi entlanje! Prosim za nadaljnjo naklonjenost cenj. interesentov.

ŠEŠKO MARIJA, izdel. perila, Kočevje.

# Ljudska posojilnica v Kočevju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema in nove hranilne vloge obrestuje po 4%, daje kratkoročna posojila proti zastavi ali poroštvo.

Za varnost jamči neomejeno poroštvo njenih članov in lastno premoženje.

## Zveza lesnih domačih obrti

r. z. z. o. z.

### trgovski oddelek v Sodražici

Prodaja na debelo in na drobno vse vrste lesnih izdelkov za gospodarstvo in gospodinjstvo kot tudi razne igrače.

Cenik na razpolago.

Cene zmerne in solidne.